

ואלו מותרין פרק שני נדרים

(א) ונעלה יא: וש"ס,
(ב) שבעות יט: א) נסע
ע"ש, ד) ונעלה י"ג,
(ה) ס"ה אלה,

הגהות הב"ח

(א) גמ' מלקחיה שאוכל
ושלף אוכל שאכלתי:
(ב) שם אבי לא אמר
טעם דרב אשי: (א) רש"י
ד"ה מתינתין וכו' אלא הא
קרבן שאוכל לך ולא קרבן
שאוכל לך והכי: (ז) ד"ה
שאוכל לך אלו שבעות
שאוכל וכו' מפני שהם בו
שאוכל וכו' דליכילא קאמר
דה"ה שלף היו מסרבין:
(ח) ד"ה מהו דמימא
וכי הלשון הוא דאיתקיל
דנבעו: (י) ד"ה וכו' אשי
וכי משמע נמי דקאמר
כילנא אש וכו' משמע
דקאמר וכו' משמע
בתמיה לא חילנא שבעות
וכי חדל לישנא הקימ'
ואחי מ"ה ואלף נמי
לתרוי לישנא אחרינא
דמשמע בניהותא והאי
דלמא שבעות אלא אוכל
ללא חילנא. ג"כ כלומר
באוסר שבעות יח' א' לא
כילנא: (י) ב"ד ח"כ לא
ליה אסור ואם כן הריב
שאוכל שבעות אשעיל לא
אוכל אסור אלא ודאי לתא
וכי דשאוכל ודאי לא
משמע אלא דאמר כ"ל
ומינח א' נמק:

מוסף רש"י

שבעות שתיים שהן
ארבע שאוכל ושלא
אוכל. דהי סמי
המפורשות לבין ויקח
(ה) להרע או להטיב,
דמשמע להרע ולא אוכל
להרע אוכל להטיב,
שאכלתי ושלא אכלתי.
הן שתיים טעפות מחדש
חכמים כדילף לה ר"ע
(שבתות י"ח). מסרבין.
מפליגין (ש"ב).

פירוש הרא"ש

שבוהה שלא אוכל. ושא
אמר' כתי' שבעות קא
משמע דלמתינתין קרבן
ובתמיה לעיל בפ"ק (דף
ג'): משום שבעות לית
בה שם ולא שייך למימר
בה כתי' שבעות: וכן
שבוהה לא אוכל לך
אבוד. ומשמע לא שבעות
מה שלא אוכל לך מה
שאוכל לך יח' שבעות וכן
רבי מאיר מודה דלמתינתין
שבעות מכלל לאו אמה
שומע הן משום דשבעות

גמ' מתינתין. דהכל לא קתני דלהוי מותר אלא (א) הקרבן שאוכל
ולא קרבן שאוכל והאבי רבי מאיר היא ולא רבי יהודה: אימא סיפא
לקרבן לא אוכל לך מותר והא סנ. באידך פירקין' לקרבן לא אוכל
לך וכו': הא דאמר לקרבן. אסור ומתינתין דקתני מותר לדמר לא

לקרבן דמשמע לא להוי קרבן מה שלף
אוכל לך דאם אוכל ליהוי קרבן
דהיינו מכלל לאו הן וליה ליה לרבי
מאיר מכלל לאו הן: **בתני' שבעות**
לא אוכל לך וכו' הא דמשמע **שאוכל**
אסור. כדפירש בגמרא דשעי שאוכל
לא אוכל משמע כלומר שבעות תחא
חלה עלי אס אוכל. והאי שבעות
ליכא למימר דחי' שבעות קאמר
דשבעות לית בה ממש כמו בקרבן
אלא שבעות ממש קאמר: **לא שבעות**
לא אוכל לך אסור. אפי' לרבי מאיר
דהכי גמרינן במסכת שבעות (דף לו).
דשבעות אית ליה לר"מ מכלל לאו
אתה שומע הן: **גמ'** שאוכל שפי
לשונות משמע היו מסרבין. מפני שהם
(ז) שיאכל ואמר חילנא חילנא ומתוך
כן אמר שבעות שאוכל משמע
דחילנא קאמר: (ח) (כשלא היו מסרבין
כו אלא מעמנו אמר שבעות שאוכל):
רז אשי אומר. הא דקתני לא שבעות
שאוכל שאי אוכל קתני ולהכי אסור
דלא חילנא הוא: **פשיטא.** דודאי אי
קאמר שאי אוכל ודאי לא חילנא
הוא ואסור: **מהו דסימא.** האי דקאמר
שאי אוכל מיקם לישנא כלומר תקון
הלשון הוא (ט) דדעתו היה לומר
שאוכל ונתקל ואמר שאי אוכל וימנח
לעולם להוי כמאן דלמר שאוכל קא
משמע לך דלא דודאי אסור: **אבני**
לא אוכל לך טעמא דרב אשי דלא
קסני. בתמיה שאי אוכל: **ורב אשי**
הוא נאדי. נדוד וסור מטעמיה
דלחי' דכי היו מסרבין כו לכול ואמר
לא חילנא לא חילנא ותו אמר
שבעות צין אס אמר שבעות שאוכל
צין אס אמר שבעות שלא אוכל
משמע (א) דקאמר חילנא אס אמר
שבעות שאוכל משמע קאמר חילנא
דהכי קאמר בתמיה לא חילנא לא

לישנא: והא אימא נמי לתרוי. בניחותא דמשמע לישנא אחרינא והאי
דלמר שבעות שלא אוכל לך חילנא משמע דהאי דלמר לא חילנא
בניחותא קאמר אס הן לאו אסור (י) אי נמי כי אמר בתמיה שבעות לא חילנא דלמר לא חילנא
שבעות דשאוכל דחילנא משמע ולא ענין אחר ושלא אוכל משמע דלא חילנא ולא דבר אחר הלכך מתרץ מתינתין שאי אוכל דשאוכל ודאי
לאו משמע אלא אי אמר דחילנא: **בתני' זה הומר שבעות מנדרים.** הא דלמתינתין שבעות שלא אוכל כו' דשבעות אסור ובגדרים מותר:

מתינתין: זה הומר שבעות מנדרים. בגמרא מפרש אהיכא קאי. טעמא דכולה מתינתין מפרש בגמרא: שבעות
ב' שאור'. שבעות כתי' שמייה עליה מורה קרבן עולה ויורד דכתיב נפש כי תשבע לנפש בשפתים שני עניני
שבעות כתיב בקרבן כתיב דמייה להרע או להטיב דהיינו להרע בגון שאוכל ולא אוכל ומרביי דקרא דכתיב כתיב'
אבינא אבינא ברו. גירסא יתיבתא היא ובתמיה פ"ג דשבעות ליתא דכפעתא דמתני' בלא מסרבין מתינתין אלא שגיחת נדרים משונה וזבג אידך אוקימא בתמיה: **אבל אבוד אבינא אבינא.** פי' בתמיה כלומר וכי
אוכל עמן ותו אמר שבעות שאוכל לך דלא חילנא קאמר וה"ק שבעות שאקיים מה שאמרתי אכילנא חילנא בתמיה אלא ודאי [לא חילנא] עמן וכו' ואמר לא חילנא ותו אמר כו' וכן היא גירסא בכל הספרים שבעות
דכיון מסרבין והוא אמר לא חילנא חילנא אלו חילנא דכתיב נפש כתיב שפתי דכתיב ויפירו בו יומר וה"ק שבעות יהא עלי אס אוכל משפך: מהו דתיבא מיקם לישנא הוא. והוא לו לומר שאוכל והוא מנגמם לנשות ואמר
שאי אוכל לך אמר הכי ממתינתין ליה נשאי דקאמר בתר הכי: דרב אשי נדי בשעתיה דאביי. היה נודד ומתרחק משכנת רבני דלס איתא דמתינתין איתא ליה דיש
שבעות שאוכל משמע שלא אוכל ולא חילנא משמע דוקא שאוכל אס כן כשלא אוכל נמי הוה ליה לפרש הכי דאי מסרבין לו לא חילנא ואמר לא חילנא בתמיה כלומר וכי אמה סבור
שלא אוכל עמן כתיב אוכל ותו אמר שבעות שלא אוכל לך דחילנא קאמר וליקיים דכתיב מה שאמר לא חילנא בתמיה הוא נשבע והספרים דגרסי לעיל ואמר לא חילנא גרסינן כתיב ואמר חילנא וכשנשבע שלא אוכל אנו
חולין שלקיים דכתיב הוא נשבע כתיב שמינתין לו מה שאמר שפתי אכלתי עמו ולא יפירו בו עוד והכי קאמר מה שלא אוכל לך אינא משמע אכל מה שאוכל לך אינא משמע אכל מה שאוכל לך וכן רואה לא חילנא עמן:
אילא תנא בפקה. לילתייהו דכל שאוכל דחילנא משמע וכל שלא אוכל לך חילנא משמע שלא לנבל הלשונות:

אי אמרינן דכתיב קרבן משמע שרי דקרבתן לאו דבר אשכנזי הוא
ואי אמרינן דקרבתן יהא מה שלא אוכל משפך קאמר נמי שרי דלא
שוי אסור קרבן אלא מה שלא יאכל הא קרבן שאוכל לך נמי שרי
דחי קרבן קאמר דעדיד איניש דמשמע ציה ולא מידי קאמר. ונראה
צעייני דהא קרבן גרסינן וכדכתיבנא

גמ' מתינתין ר' מאיר היא דאי רבי יהודה
לא שני ליה קרבן ולא שני ליה הקרבן אימא
סיפא לקרבן לא אוכל לך מותר (א) והתנן
לקרבן לא אוכל לך רבי מאיר אוסר וא"ר
אבא נעשה כאומר לקרבן יהא לפיכך לא
אוכל לך "לא קשיא הא דאמר לקרבן הא
דאמר לא לקרבן דלא הוא קרבן קאמר:
מתני' שבעות לא אוכל לך הא שבעות
שאוכל לך לא שבעות לא אוכל לך אסור:
גמ' מכלל דהא שבעות שאוכל לך דלא
אכילנא משמע ורמיננהו (ב) שבעות שתיים
שהן ארבע שאוכל ושלא אוכל שאכלתי
ושלא אכלתי מוקאמר (ג) שלא אוכל
שאכלתי ושלא אכלתי מכלל דשאוכל לך
דאכילנא משמע (ד) אמר אביי דשאוכל שתי
לשונות משמע היו מסרבין בו לאכול ואמר
אכילנא אכילנא ותו שבעות שאוכל דאכילנא
משמע אבל אמר לא אכילנא לא אכילנא
ותו אמר שבעות שאוכל דלא אכילנא קאמר
רב אשי אמר שאוכל דשבעות שאי אוכל
קאמר א"כ פשיטא מאי למימרא מהו דתיבא
מיקם לישנא היא דאיתקיל ליה קמ"ל אביי
לא אמר טעם (ה) כרב אשי דלא קתני שאי
אוכל ורב אשי נאדי מן טעם דאביי קסבר
שלא אוכל נמי משמע שתי לשונות היו
מסרבין בו לאכול ואמר לא אכילנא לא
אכילנא ואמר נמי שבעות בין שאוכל
בין שלא אוכל הדין אכילנא משמע
דאמר ואיכא לתרוצה נמי לישנא שבעות
שלא אוכל שבעות דלא אכילנא קאמר
אלא תנא פסקה שאוכל דאכילנא
משמע ושלא אוכל לא אוכל משמע:
מתני' זה הומר בשבעות מבגדרים והומר
בגדרים מבשבעות י"כיצד אמר קונם
סוכה שאני עושה לולב שאני נוטל תפילין
שאני מניח בגדרים אסור בשבעות
מותר שאני נשבעין לעבור על המצות:
גמ'

שכאית משמע לקרבן יהא אכל לקרבן בלמ"ד פתוחה משמע על קרבן:
מכלל

ועל זה הומר זה הומר שבעות מנדרים שבעות כ"ג איכא אסורא דלורייתא:
כלל

דמומר בקרבן קתני דשבעות אסור
וליכא למימר דהקרבתן גרסי' להתנא
בפירקין דלעיל [ג.]. דהקרבתן אסור לרבי
מאיר והכי תנן הלא דשרי דלא
מתני' (נמי) כר"מ אוקימנא לה בגמרא
אלא ודאי כדאמרן. לקרבן לא אוכל
לך נמי שרי דכיון דבלמ"ד פתוחה
קאמר לא קרבן משמע וליכא למימר
דמכלל לאו משמע הא מה שאכל יהא
קרבן דהא מתני' כר"מ אוקימנא לה
ור"מ דלא לית ליה מכלל לאו אמה
שומע הן: **בתני' שבעות לא אוכל**
לך הא שבעות שאוכל לך לנשועה לא

אוכל לך אסור. משום דשבעות לא
אוכל לך משמע שבעות לא אוכל
לך. והא שבעות שאוכל לך הכי משמע
דליכא לפרושי לישנא דחי שבעות
קאמר דלמתינתין חי קרבן דלא משמע
איניש הכי. ולשבעות לא אוכל נמי
אפילו בלמ"ד פתוחה אסור דלע"ג
דלמ"ד פתוחה לא משמע ומתני' רבי
מאיר היא דלית ליה מכלל לאו אמה
שומע הן אפילו הכי שבעות אסור.
ונראה צעייני דהיינו טעמא משום דהא
מסקינן בסוף פרק שבעות העדות
(שבעות לו). דכי לית ליה לר"מ מכלל לאו
אתה שומע הן ה"מ בתמונא אי נמי
באיסורא דלית צ"י ממונא אכל באיסורא
גרידא אית ליה נדרים איסורא דלית
ציה ממונא ניניה משום דלא משכח בהו
לשון קתני שבעות אפני
דאידך שבעות אפני
דאידך שבעות אפני
איסורא כ"א מדרבנן
דלמ"ד פתוחה אפני שבעות
איכא איסורא דלורייתא
וא"מ לישנא אחרינא
דלמתינתין לעיל בגון דלמ"ד
קונם עיני בשניה היום
וכי לשנא ודאי איכא
איסורא דלורייתא (וכי)
היכא מתינתין לישנא דתני
דמומר וכו' דליכא למימר
דקאי אפיסא פי' כמו
שמרבין הספרי דהתם איכא
איסורא דלורייתא בגדרים
כמו שבעות כמו שפי'
וי"ל דקאי אדיוק' דמתני'
ונדקדק הכי טעמא דמתינתין
דלמר קונם עיני דהוי דבר
שיש בו ממש אבל קונם שלא
יבן לישנא איסורא דלורייתא
כי אס מדרבנן דפרשינן
לעיל דכתיב אפני וכו'
דאיכא איסורא דרבנן ולא
פלגי אלא בלישנא דכל יחל

תוספות

לא שבוהה לא אוכל
לך אבוד. מטעם
מכלל לאו וכו' וא"מ מאי
שנא מקרבין ויש לומר
דמשום דשבעות תמורה
טפי ממדרים מתינתין חולין
לחומרא עדי ית לומר
דטעמא דשבעות היינו
משום דגרינן שמה אימר
שבעות לא אוכל ודלג
לאו וצדא ודאי פשיטא
אכל גבי מדר אפי' דלג
לא יוסינן קרבן לא
אוכל ליכא אסור: זה
הומר בשבעות מבגדרים.
ונפרש לא קרבן לא
אוכל לך וכו' פירך
בגמרא דחומר מכלל
דלמר הוא מוקאמר חומר
שבעות מבגדרים משמע
הכי דהחומר דגרינן
איה שור לנשועה אכל
מ"מ מדר קל הוי והא
מותר קתני ומשני אפיסא
לשון קתני שבעות אפני
דאידך שבעות אפני
דאידך שבעות אפני
איסורא כ"א מדרבנן
דלמ"ד פתוחה אפני שבעות
איכא איסורא דלורייתא
וא"מ לישנא אחרינא
דלמתינתין לעיל בגון דלמ"ד
קונם עיני בשניה היום
וכי לשנא ודאי איכא
איסורא דלורייתא (וכי)
היכא מתינתין לישנא דתני
דמומר וכו' דליכא למימר
דקאי אפיסא פי' כמו
שמרבין הספרי דהתם איכא
איסורא דלורייתא בגדרים
כמו שבעות כמו שפי'
וי"ל דקאי אדיוק' דמתני'
ונדקדק הכי טעמא דמתינתין
דלמר קונם עיני דהוי דבר
שיש בו ממש אבל קונם שלא
יבן לישנא איסורא דלורייתא
כי אס מדרבנן דפרשינן
לעיל דכתיב אפני וכו'
דאיכא איסורא דרבנן ולא
פלגי אלא בלישנא דכל יחל

ועל זה הומר זה הומר שבעות מנדרים שבעות כ"ג איכא אסורא דלורייתא:
כלל

א מ"י פ"ה מ"ה
נדרים הלכה י"ט סג
לאוין רמב"ו ע"ש כ"מ:
ב ב מ"י פ"ד מ"ה
שבעות הלכה כ'
טו"ע י"ד סי' רלו סעי'
יח:

ב ב ג מ"י שם פ"ה ה'
ג סג לאוין רלט
טו"ע י"ד סי' רלו סעי'
א:
ב ב ד מ"י שם פ"ד ה'
כ טו"ע י"ד סי' ס'
רלו סעיף יח:
ב ב ה מ"י פ"ג מ"ה
נדרים הלכה ו ו פ"ה
מ"ה שבעות הלכה י'
סג לאוין רלט טו"ע י"ד
סי' רלו סעיף א ו סי' רלט
סעיף ד:

תוספות

לא שבוהה לא אוכל
לך אבוד. מטעם
מכלל לאו וכו' וא"מ מאי
שנא מקרבין ויש לומר
דמשום דשבעות תמורה
טפי ממדרים מתינתין חולין
לחומרא עדי ית לומר
דטעמא דשבעות היינו
משום דגרינן שמה אימר
שבעות לא אוכל ודלג
לאו וצדא ודאי פשיטא
אכל גבי מדר אפי' דלג
לא יוסינן קרבן לא
אוכל ליכא אסור: זה
הומר בשבעות מבגדרים.
ונפרש לא קרבן לא
אוכל לך וכו' פירך
בגמרא דחומר מכלל
דלמר הוא מוקאמר חומר
שבעות מבגדרים משמע
הכי דהחומר דגרינן
איה שור לנשועה אכל
מ"מ מדר קל הוי והא
מותר קתני ומשני אפיסא
לשון קתני שבעות אפני
דאידך שבעות אפני
דאידך שבעות אפני
איסורא כ"א מדרבנן
דלמ"ד פתוחה אפני שבעות
איכא איסורא דלורייתא
וא"מ לישנא אחרינא
דלמתינתין לעיל בגון דלמ"ד
קונם עיני בשניה היום
וכי לשנא ודאי איכא
איסורא דלורייתא (וכי)
היכא מתינתין לישנא דתני
דמומר וכו' דליכא למימר
דקאי אפיסא פי' כמו
שמרבין הספרי דהתם איכא
איסורא דלורייתא בגדרים
כמו שבעות כמו שפי'
וי"ל דקאי אדיוק' דמתני'
ונדקדק הכי טעמא דמתינתין
דלמר קונם עיני דהוי דבר
שיש בו ממש אבל קונם שלא
יבן לישנא איסורא דלורייתא
כי אס מדרבנן דפרשינן
לעיל דכתיב אפני וכו'
דאיכא איסורא דרבנן ולא
פלגי אלא בלישנא דכל יחל

ועל זה הומר זה הומר שבעות מנדרים שבעות כ"ג איכא אסורא דלורייתא:
כלל